

K ... Gallob Aloisia,
... Petz,
... Oberrain, P. Rurnitz,
... Ktn.

Naroča se pod naslovom: **„KOROSKI SLOVENEK“**.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroski Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf
Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Balkanski sporazum.

Pogled na politične razmere, na odnose med državami in narodi v Evropi je danes vse prej ko razveseljiv. Nebo je temno in ne obeta nič dobrega. V Španiji grmi in udarja, divja vojna vihra in vladajo njene spremljevalke smrt, stiska in lakota že nad dve leti. Večina evropskih narodov pa diha v dušnem ozračju prenapojenem z električno napetostjo. V tem morečem vzdušju se je vsa Evropa z radostjo in zadovoljstvom ozrla na jugovzhod, odkoder so 31. julija prisiljali novi sončni žarki, in kjer se nebo že dalje časa jasni. Ta dan v grškem Solunu med Bogarijo na eni strani in ostalimi balkanskimi državami na drugi strani sklenjeni sporazum vzbuja v narodih zopet nove upe v lepše dneve.

Tudi na Balkanu je bilo nebo še nedavno zakrito s črnimi oblaki. Čestokrat kot nikjer na svetu so tam pustošile vojne vihre. V spominu nam je še balkanska vojna, v kateri so združeni Srbi, Bolgari, Črnogorci in Grki premagali turškega sultana in za vedno zlomili nasilje njegovih paš in begov. Komaj je bil pregnan Turek in priborjena zlata svoboda, že so balkanski narodi ginili v medsebojni bratomorni borbi. In še preden so odložili puške hajduki v makedonskih in albanskih gorah, je zajel Balkan nov, topot požar svetovne vojne. Po svetovni vojni so grozile balkanskim narodom nove nevarnosti. Premagana Turčija se nikakor ni mogla živeti v nov položaj. Šele po krvavem obračunu z Grčijo je pričela iskati novih, miroljubnejših potov in načinov sožitja s sosednimi državami. To pot ji je pokazal veliki reformator in ustanovitelj nove Turčije Kemal Paša. Tudi okoli poražene Bolgarije je vladalo še dolga leta po svetovni vojni nemirno razpoloženje. Položaj Bolgarije takrat rez ni bil rožnat in zavirljiv. Na mirovni konferenci v Neuillyu Bolgariji naložena bremena je ponosni bolgarski narod le težko prenašal. Tem težje, ker so Jugoslavija, Grčija, Rumunija in zaveznica iz svetovne vojne Turčija ustanovile balkansko zvezo, ki sprva morda ni bila brez protibolgarskih tendenc. Ta obroč okoli Bolgarije je skušal že prej razbiti veliki vodja bolgarskih kmetov in jugoslovanski ideolog Stambolijski, ki je bil navdušen glasnik združitve Bolgarije in Jugoslavije v eno samo veliko južno slovansko državo. Stambolijski je padel, ne da bi dosegel svoj cilj, za katerega se je boril celo svoje življenje z neodoljivo silo. Njegova misel zblizjevanja med balkanskimi narodi pa je živela naprej in pridobivala vedno več pristašev.

Ideja solidarnosti med balkanskimi državami je imela od vsega početka mnogo vnetih zagovornikov v Jugoslaviji, kjer je vodil ladjo jugoslovanske zunanje politike pod geslom: „Balkan, balkanskim narodom“ preizkušeni državnik Nikola Pašić. Da pa so se razmere v smeri zblizjevanja tudi dejansko zboljšavale, gre v prvi vrsti zaslugi rajnemu jugoslovanskemu kralju Aleksandru, ki je navezal še malo pred atentatom v Marseillu osebne stiki z bogarskim kraljem Borisem. Nič manjša je zasluga sedanjega jugoslovanskega ministerskega predsednika in njegove vlade, ki je sklenil lansko leto z Bolgarijo kot bratsko državo pakt večnega prijateljstva. Odslej so se napor zunanje politike v smeri zblizjevanja Bolgarije in ostalih članic Balkanske zveze še podvojili in kakor je pokazal solunski sporazum, ne brezuspešno.

Solunski sporazum je osvobodil Bolgarijo predvsem vojnih omejitev, ki jih je sprejela na mirovni konferenci. Poleg tega vsebuje ta sporazum klavzule o medsebojnem jamstvu, ki izključuje v bodoče vsako nasilno reševanje eventualnih nesoglasij in sporov med Bolgarijo in članicami balkanske zveze. Stem je dobil solunski sporazum vse karakteristike pakta o nenapadanju. Znaprej se bodo reševala vprašanja, ki se tičejo balkanskih narodov in držav sporazumno v duhu zaupanja in polne enakopravnosti.

Vest o sklenjenem paktu v Solunu so evropski narodi sprejeli z največjim zadovoljstvom na znanje. Vsi večji listi so prinesli o njem obširne komentarje. In vsi so si edini v tem, da je to do gošek zgodovinske važnosti, ki odpira balkanskim narodom vrata v novo, lepšo dobo. S solunskim sporazumom so ustvarili voditelji balkanskih držav v današnji razburkani Evropi pravo oazo miru, kjer se sedaj lahko mirno razvijajo narodi, ki so toliko trpeli vsled stalnih preprirov in trajnih krvavih obračunov. Položili so solidne temelje za mir v nek-

daj najnemirnejšem kotu Evrope in s tem dokazali, da se dajo rešiti vsa politična vprašanja in nesoglasja tudi še danes na miren način s svobodnim pristankom vseh zainteresiranih.

Sporazum med balkanskimi državami je dalje dokazal, da balkanski narodi dozorevajo v spoz-

nanju, da je njih nadaljni obstoj in razvoj odvisen v prvi vrsti od njih samih. Oni se čimdalje bolj zavedajo, da je medsebojna enakopravnost in složnost edino trdno jamstvo njihove samostojnosti in neodvisnosti. Da bi ta zavest in spravljivost zmaga tudi v ostali Evropi!

Težkoče čehoslovaškega vprašanja.

Po sklenitvi premirja med Rusi in Japonci se zanimanje evropske javnosti zopet v celoti obrača proti Čehoslovaški in sicer radi pogajanj, ki so se ta teden pričele med lordom Runcimanom in z delegati čehoslovaške vlade ter delegati sudetsko-nemške stranke. Vse te konference so bile več ali manj samo priprava za posredovanje in pričetek reševanja celega kompleksa narodnomanjinskih vprašanj v Čehoslovaški. Dasi se lord Runciman o svojih vtisih in mnenjih ne izraža, se je iz njegove okolice vendarle izvedelo, da so težkoče mnogo večje kakor se je pričakovalo.

Lord Runciman je po prvih desetih dneh svoje praške misije sestavil podrobno poročilo o položaju, ki ga je poslal angleškemu ministerskemu predsedniku Chamberlainu. Na podlagi tega poročila si bo angleška vlada ustvarila svojo sodbo in uporabila, ako bo treba, tudi diplomatska sredstva za vplivanje na splošni položaj. Že sedaj pa računajo v Londonu, da bo praška posredovalna misija dolgotrajna in težavna. Oglašajo pa se tudi že pesimisti, ki pravijo, da bodo pogajanja brez uspeha.

Vsekakor je ozračje za pogajanja med Čehi in Nemci radi stalnih neprevidenih dogodkov zelo neugodno. Posebno je vznemiril Nemce uboj de-

lavca Baierla, člana sudetsko-nemške stranke, ki je padel v spopadu s socialnimi demokrati. Baierla so Nemci razglasili kot svojega narodnega mučenika in so zato spremenili njegov pogreb v veliko sudetsko-nemško manifestacijo, pri kateri je bilo navzočih več tisoč ljudi. Njegovo krsto so ovili v zastavo stranke in jo vso okrasili v hrastovimi listi. Pevci so peli nacionalne pesmi. Senator Frank pa je imel govor, v katerem je med drugim dejal: „Na tem mestu prisegamo zvestobo za zvestobo. Priklanjamo zastavo pred veličino tvoje žrtve. V vsej bodočnosti boš korakal nepozabljen z nami v naših vrstah. Sovražnik naj ve: Mi se ne bojimo smrti. Na mesto vsakega padlega stopijo novi tisoči, pripravljeni za nadaljne žrtve, kajti danes velja rek: Zastava je več kakor smrt! To je dediščina frontne generacije, ideje, za katero se bojujemo, ki je vredna več kakor življenje.“

Medtem je izdal oficirski zbor čehoslovaške vojske proglas, v katerem poziva vlado, da naj stoji budno na straži in naj napram Nemcem v ničemur več ne popusti.

Pri tem kočljivem položaju bo imel lord Runciman še mnogo posla, predno bo mogel svojo misijo uspešno dovršiti.

Regent Horthy pride na povabilo državnega kanclerja dne 22. avgusta na uradni obisk v Nemčijo. V Berlinu pripravljajo ogrskemu državnemu upravitelju Horthy-ju kot voditelju prijateljske in sosedne države zelo slovesen sprejem. V regentovem spremstvu se bosta nahajala tudi ogrski ministerski predsednik Imredy in zunanji minister Kanya.

Med Rusijo in Japonsko je bilo sklenjeno premirje. Sporna vprašanja bo reševala posebna japonsko-ruska vojaška komisija. Berlinski list dodaja tem dogodkom na Daljnem vzhodu naslednji komentar: Tudi ako je Moskva sprejela japonske predloge glede premirja, to še nikakor ni dokaz miroljubnosti, ampak le ruske zavesti, da je krivda na njihovi strani. Spopadi z Japonci so tipičen primer moskovske politike, katere namen je pripravljati prevratne nemire. Nemčija spremlja z odkritim veseljem prizadevanja Tokia za ohranitev svetovnega miru. Nemške simpatije so na japonski strani. Nemški zunanji minister je to ob priliki razgovora z japonskim poslanikom ponovno naglasil.

Japonsko vojno poveljstvo je izdalo poročilo, v katerem izjavlja, da je pri zadnjem napadu na Hankau sodelovalo sto japonskih vojnih letal. Letala so storila svojo nalogo s stoodstotnim uspehom. Bombardirali so hišo vrhovnega poveljstva maršala Čangkajšeka, vojaške objekte in železniško postajo Hankau—Yučang. Računajo, da je bilo pri tem napadu 500 smrtnih žrtev. Niti eno kitajsko letalo se ni postavilo v bran japonskim bombardirjem. Japonci zatrjujejo, da so prizadejali ogromno škodo na železniški postaji Hankau—Yučang, kjer je eksplodiral en vagon municije. Nasprotno pa Kitajci trdijo, da so pregnali japonska letala s protiletalskimi topovi. — Po enoletnem neprestanem boju je japonski armadi uspelo osvojiti pot 800 km po reki Jangceu navzgor. Sedaj se nahajajo Japonci le še 160 km zračne črte od začasne kitajske prestolnice Hankau. Kakor vse kaže, se vojna na Kitajskem še ne bo kmalu končala.

Italija se pripravlja. Pretekli četrtek so se končali veliki manevri italijanske vojske. Manevrom je sledila parada turinske divizije v novi vojni o-

premi pred cesarjem in kraljem ter Mussolini-jem. Ob tej priliki je imel Duce na vojaštvo nagovor, v katerem je naglašal: Norost je udajati se iluzijam, zločin se ne pripravljati, ko grme topovi v tolikih delih sveta. Mi se ne udajamo iluzijam in zato se pripravljamo.

V odnošajih med Francijo in Italijo so listi zabeležili novo, morda dosedaj največjo poostreitev položaja. Ta napetost se je zrcalila sprva v protitalijanski pisavi pariških listov, ki so zahtevali od francoske vlade, da prepove svojim državljanom potovati v Italijo, češ, da v Italiji s Francozi slabo postopajo. Nato je izdala francoska vlada odredbo, katera potniški promet z Italijo skoro popolnoma ukinja. Ta korak francoske vlade je zunanji minister utemeljeval v posebni izjavi s tem, da Italija že dalje časa ne dovoljuje italijanskim turistom prestopiti francoske meje. Zato so morali Francozi odgovoriti s protiukrepi.

Švedska prednjači v socialni zakonodaji. Znano je, da ima Švedska že dalje časa zelo napredno delavsko zakonodajo, ki nudi delavstvu državno zaščito proti vsakemu izkoriščanju, pa tudi določeno socialno oskrbo za delavce v slučaju slabih razmer. Sedaj pa je prejel švedski parlament nov zakon, ki določa, da morajo podjetja dati delavcem dvotedenske plačane počitnice na leto. Dalje določa ta zakon 48urni delavni čas na teden ter primerno zdravstveno oskrbo za delavske družine, penzije, ustanovitev delavskih razsodišč in ustanovitev posebnega delavskega sveta in socialnega odbora, ki bo vrhovna autoriteta v takih zadevah.

Pred volitvami v Ameriki. Letos v novembru bodo v Združenih državah parlamentarne volitve, pri katerih bodo na novo izvoljeni vsi poslanci reprezentančne zbornice, 435 po številu in ena tretjina senatorjev. Obenem bodo pomenile te volitve tudi spremembe na raznih drugih važnih mestih, zlasti guvernerskih. Te volitve ne bodo še odločevale o prezidentstvu, ker bodo volitve predsednika unije šele l. 1940, indirektno pa bodo nedvomno pomembne tudi v tem oziru. Pokazale bodo namreč, ali Rooseveltovi pristaši napredujejo ali nazadujejo.

Po španskih boljših nacionalisti počasi napredujejo in so zavzeli zopet več važnih republikanskih postojank. Srditi protinapadi republikancev so se dosedaj še vedno izjalovili. Franco je pričel prodirati sedaj tudi na južni fronti in se približuje njegove čete mestu Almaden, kjer so znamenita nahajališča živega srebra.

Lakota v Kataloniji. Dopisnik angleškega lista „Times“ poroča o svojih vtisih iz Katalonije naslednje: Zračni napadi zapuščajo za seboj vrste mrljev in ranjencev, po napadu pa se ljudje zopet oddaljujejo za dan ali teden. Trajno je trpljenje beguncev, ki po beganju sem in tja končno le najdejo v kaki kmečki hiši ali podzemski postaji začasno zavetje. Toda tok izstradanih beguncev teče naprej iz dneva v dan. Povsod primanjkuje najpotrebnejšega živeža. Prevozna sredstva so v popolnem neredu. Kdor se je vozil po Španiji pred vojno, ta ve, kako samotno in oddaljena drugo od drugega leže mesta med visokimi gorami. In v vsaki dolini govorijo drugo narečje in imajo druge običaje. Zdaj pa železnice tod ne vozijo in ceste so prekopane. Rdeča Španija se sama ne more preživljati. Trgovine so že davno izčrpane. Tuje blago pa je pod kontrolo vlade, ki skrbi v prvi vrsti za prehrano vojske. Mleka, sira, masla ali jajc ni nikjer več na trgu. In kruha dajejo po nekaterih krajih samo še 50 gramov (40 gr telita naša dunajska žemljica) na osebo. Lakota zopet povzroča bolezni. Slabotni in stari ljudje umirajo. Strašno tragedijo pa doživljajo španski otroci. Znano je, da se španski stariši ne dajo z lahka ločiti od svojih otrok in jih niti ne dajo v otroške vrte. Sedaj pa jih pošiljajo na Aglesko, Francosko, v Alžir, Mehiko in Rusijo, kjerkoli jih pač sprejmejo. Med temi otroci jih do 80% boleha za kožnimi in drugimi boleznimi, ki so posledica stradanja in demoralizacije.

Kralj Boris na potovanju. Bolgarski kralj Boris se mudi že nekaj dni v Italiji, odkoder odpotuje v Pariz in London. Kralj Boris potuje kakor običajno inkognito kot grof Rilski. Navzlic strogo zasebnemu značaju njegovega potovanja pa ne bo kralj opustil prilike za razgovore z zapadnoevropskimi državniki, kakor je doslej vedno storil. Nekatera nova dejstva in dogodki dajejo celo sedaj nemu njegovemu potovanju v inozemstvo še prav poseben pomen in poudarek. Na prvem mestu je tu treba omeniti zlasti solunski sporazum, pri katerem so vzele igrati važno vlogo. Opažajo se dalje predvsem prizadevanja Anglije, da bi priegnili v krog svojih gospodarskih akcij tudi Bolgarijo. Zato je verjetno, da bo imel kralj Boris v Londonu posvetovanja tudi z angleškimi finančniki.

Nov polet v stratosfero namerava tvegati v septembru poljski kapetan Burzinski. Balon, ki ga gradijo v Varšavi, bo največji izmed dosedanjih stratosferskih balonov, obenem pa tudi najlažji. Ves iz jekla in aluminija bo imel polovico manj teže, kakor balon ameriškega majorja Stevensa, ki je leta 1935 dosegel višino skoraj 23.000 metrov in postavil s tem svetovni rekord. Veliko instrumentov, ki so takrat služili Stevensu, bo vzel s seboj tudi Burzinski. Stavila mu jih je na razpolago ameriška Geografska družba.

Ruski begunci v Jugoslaviji. Po podatkih ruske komisije za pomoč beguncem, živi v Jugoslaviji okoli 31.000 ruskih emigrantov. Prva leta po vojni jih je bilo 45.000. Od takrat število Rusov v Jugo-

slaviji stalno pada, ker je bilo število umrlih vedno večje od števila rojenih. Jugoslovanski Rusi imajo svoje lastne osnovne in srednje šole, ki jih vzdržuje Državna komisija za pomoč ruskim beguncem s pomočjo tamšnjih ruskih kolonij.

To in ono. Italo Balbo, maršal italijanskega vojne letalstva in guverner Libije, je priletel z letalom iz Tripolisa v Berlin, kjer je bil gost maršala Göring-a. Nato pa je bil sprejet od Führer-ja v Berchtesgadnu. — V Frankfurtu je umrl znameniti nemški raziskovalec Afrike Frobenius. — Nemško letalo „Condor“ je preletelo progo Berlin — Newyork v 25tih urah; nazaj pa je rabilo 19 ur in 54 minut. — Tržaški župan Salem je odstopil. Salem je po rodu Jud. — Andrej Hlinka, vodja slovaške ljudske stranke, je težko obolel. — Na Ogrskem se je pretelki teden pripetila velika letalska nesreča, ki je zahtevala 11 smrtnih žrtev. Med ponesrečenci je 9 časnikarjev. — Na prometni liniji Praga — Paris pa se je zaletelo v slabem vremenu v goro češko letalo in zdrobljeno padlo na tla. Ta nesreča je zahtevala kar 16 smrtnih žrtev. Letalo je vodil pilot Brabenec, ki je prevozil že nad 1 milijon kilometrov v zraku brez najmanjše nezgode. — V Dalmaciji imajo že več mesecev sušo. — 300 Japoncev je padlo vsega skupaj pri bojih okrog Čangkufenga, a 600 je bilo ranjenih. Tako govori japonsko uradno poročilo, ki navaja za Sovjete nič manj in nič več kakor 6000 mrtvih in ranjenih. — Velike politične manifestacije prirejata zadnje čase na Poljskem vlada in opozicija. Zlasti opozicija je zelo živahna, ker hoče pokazati, koliko pristašev ima na deželi stranka pregnanega voditelja poljskih kmetov Witoša. — Bolgarija dobi od Francije posojilo v znesku 800 milj. frankov. Denar je namenjen oboževanju in gradbi cest. — V Palestini se Angleži še vedno zama prizadevajo, da bi vzpostavili red in mir. Umori in požigi se vrstijo neprenehoma drug za drugim. — Rumunska vlada je izdala narodnostni statut za manjšine, ki ga je vsa javnost topla pozdravila.

Temelji zdravega kmečkega stanu.

Na kmečkem taboru na Brezjah je naš rojak škof dr. Rožman ob navzočnosti 15.000 slovenskih kmetov slovesno blagoslonil novi prapor Kmečke zveze in ob tej priliki v svojem nagovoru spregovoril med drugim naslednje globoke besede:

Danes se je pri Mariji Pomagaj zbral stan, ki je najmočnejši steber slovenskega naroda. Kmečki stan je tisti steber, ki je skozi stoletja držal in nosil in ohranil najdražje, kar imamo:

zemljo našo prelepo, ki nam vsakdanji kruh daje,

besedo našo slovensko, ki je sladka posoda naših misli, naše kulture,

vero sveto katoliško, ki nas z Bogom veže in v večno življenje vodi po Mariji, naši preljubi Materi.

To trojno nam je kmečki stan ohranil skozi vse borbe in nevarnosti — v turških navalih, ob razširjanju krivoverstva, v težkih časih tlačanstva.

Tudi danes se temelji zdravega kmečkega stanu majo — kakor že mnogokrat v preteklosti. Na eni strani ogroža beg iz zemlje v industrijo obstoj močnega in zdravega kmečkega stanu, na drugi strani pa se delajo poskusi, uničiti samostojni kmečki stan ter ga nadomestiti z nekim kolektivom, ki je smrt družine in kmeta. To sta pa

dva najbolj zdrava rezervarja narodove moči in bodočnosti.

Kmečki stan je najbolj naraven stan v človeški družbi. Obdelovanje zemlje je najbolj prvotno in najbolj naravno delo, ki ga je Stvarnik človeku naložil. Ko je prvega človeka ustvaril, „ga je postavil v vrt, da bi ga obdeloval“ (Gn 2, 15). Prva zapoved — življenska zapoved človeku dana je: „Podvrzi si zemljo in gospoduj nad njo“ (Gn 1, 28).

K temu prvotnemu delu se mora človeštvo vedno zopet vračati. Edino zemlja, pridno in pravilno obdelovana, rodi za vse svoje otroke dovolj kruha, ki ga noben obrtni ali industrijski izdelek ne more nadomestiti.

Tokmečko delo, od Stvarnika ukazano in naloženo, je nenadomestljivo, je sveto in veselo. Iz božjega, razodetja torej vstaja klic kmetom, zlasti kmečki mladini: Sveto je vaše kmečko delo, spoštujte ga; veselo je vaše delo, ljubite ga; nenadomestljivo je vaše delo, cenite ga visoko najprej vi sami.

Uspeh kmečkega dela je bolj kot kateregakoli drugega odvisen od božjega blagoslova. Vsak izmed vas ve iz lastne izkušnje, kar je povedal sv. Pavel: „Zatorej ni nič, kateri sadi, in nič, kateri zaliva, ampak kateri daje rast, Bog“ (I Kor 3, 7).

Zato, ob tej slovesni uri vas prosim in rotim, dragi verni kmetje, ne odganjajte božjega blagoslova od sebe in od svojega dela.

Mnogi ga odganjajo. S čim? Z bogokletjem in nedeljskim delom. Kako naj božji blagoslov spremlja delo kmeta, če se pa od povsod, iz njiv in travnikov, iz logov in vinogradov, s cest in potov dviga samo kletev in bogokletstvo proti nebu?

Če hočete obubožati in trdne temelje svojih družin porušiti — potem delajte ob nedeljah, da ne bo razlike med delavnikom in Gospodovim dnevom. Če pa hočete, da te Bog blagoslovi in tudi z minljivimi dobrinami obogati, posvečuj vestno in zvesto Gospodov dan, kajti Gospod je dejal: „S kakršno mero merite, s tako se vam bo odmerilo“ (SK 6, 38). Če si ti skop do Gospoda, da se ti škoda zdi za nedeljo, da bi mu jo posvetil, bo tudi Gospod do tebe skop; če se ti radodaren do njega in mu z veseljem daš, kar v nedeljo od tebe zahteva, bo Bog še bolj radodaren od tebe, ker se Bog v radodarnosti od nikogar ne da prekositi.

Na novem praporu imate dve prošnji očenaša: Daj nam danes naš vsakdanji kruh in reši nas hudega.

Da, prav za to prosimo vsak dan: kruh za telo in dušo; varstvo pred vsem, kar je hudega. Molite in prosite tako vsak dan, a nikar z dejanjem ne odklanjajte tega, za kar z besedo prosite. Ostanite, kakor vaši predniki, verni in Bogu vdani — potem boste zvesti svoji grudi, pridni v delu, trden steber vsem stanovom.

Kakor cerkvice, ki jih je kmet zidal, iz vseh polj v nebo kažejo, z vseh hribov na naše delo gledajo — tako bodi vaša vera vidna v dejanju in življenju.

To naj znači vaš prapor, čigar znak sta križ in orač, t. j. molitev in delo, božji blagoslov in človeški trud.

Inserirajte v „Koroškem Slovencu!“

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(17. nadaljevanje.)

Tako so polagoma dospeli do Gorá petih prstov. Tam so psi dobili zadnji ostanek živeža. Na srečo jih je kmalu nato srečala stara, brezzoba Indijanka in jim za Edov samokres prodala nekaj kosov zmrzle konjske kože. Ta koža je morala ubogim psom nadomeščati ribo. Kadar so pogoltnili trdo, na koščke razsekano kožo, jih je tiščala v želodcih, kakor da bi bili požrli kepo svinca.

Buk je stopal le še kakor v sanjah na čelu žalostne vprege. Vlekel je, dokler se ni zgrudil; potem je ležal, dokler ga niso udarci z neusmiljenim bičem prisilili, da se je spet pobral s tal. Kožuh mu je bil umazan in zmršen; kjer ga je bičevnik pretrdo zadel, se ga je držala strjena kri; mršav je bil pa tako, da si mu lahko videl vsako rebro in vsako kost. Drugemu bi bilo že zdavnaj počilo srce; ali Bukovo srce je bilo trdo, kakor iz jekla. Tako mu ga je utrdil mož v rdečem suknjiču.

Nekega dne je padel dobričnik Bin in ni mogel vstati. Tedaj je Ed vzel sekiro in ga udaril po glavi. Nato ga je odrezal iz jermenja in ga vrgel z opremo vred v sneg. Buk je to videl; tudi ostali so videli in vedeli, da jih prej ali slej zadene ista usoda.

Zdaj jih je bilo samo še šest. Buk je še vedno vodil. Na pol slep od slabosti ni videl poti pred seboj in je prestavljal noge, ne da bi se tega zavedal. Bil je krasen pomladanski čas, toda niti ljudje niti psi se niso zmenili zanj. Sonce je vsak dan bolj zgodaj vzhajalo in pozneje zahajalo. Že ob treh zjutraj se je jelo daniti, a stemnilo se je komaj ob devetih zvečer. Sonce je sijalo ves ljubi dan. Povsod v naravi se je prebujalo življenje; sok je stopal v drevje, popje na vrbah se je odpiralo, grmičje se je odevalo z novim zelenjem. Kobilice so začele cvrčati, vsakovrstne žuželke so brenčale v toplem zraku; v gozdovih je že tolkla žolna, veverice so plezale z veje na vejo in divje gosi so se vračale z juga. Od vsake skale je kapljalo, studenci so žuboreli; led na vodah je pokal in tu in tam so že zijale v njem široke špranje. Skozi to pomladansko krasoto pa so se počasi vlekle sami s trojico ljudi in šestimi psi do ustja Bele reke (White River), kjer je taboril v svojem šotoru Janez Tornten.

Ko so se sani ustavile, so se psi zvalili po tleh, kakor da jih je zadela kap. Ed in Karel sta sedla kraj Torntena na parobek in se začela z njim razgovarjati. Pravkar si je delal novo toporišče za sekiro; rezal je in poslušal, včasih kaj pripomnil in nasvetoval, v ostalem pa ni izgubljal dosti besedi, ker je poznal to vrsto ljudi in vedel, da ne bodo ravnali po njegovih nasvetih.

„Doli so nam dejali, da v tem času ni nič več mogoče potovati po reki, da led ne drži in da bi najbolje napravili, ko bi tam počakali,“ je menil

Ed, ko je Tornten svetoval, naj se ne spuščajo na slabi led. „Rekli so nam tudi, da ne pridemo do Bele reke; ali kakor vidiš, smo tu.“ Tako se je bahal.

„Bedaki imajo včasih več sreče kot pametni ljudje,“ je mirno odvrnil Tornten. „Led se lomi in vsak hip lahko splava po reki. Jaz vsaj bi se za vse zlato, kar ga je v Aljaski, ne upal zdajle s sanmi na led.“

„Mi pa gremo vendarle proti Doasnu.“ Ed je počil z bičem. „Na noge, Buk! Hi! Naprej!“

Tornten je molče rezal na toporišču in si mislil: komur ne moreš svetovati, tudi ne moreš pomagati.

Psi so glasno povelje sicer slišali, a se niso zanje zmenili. Že dalje časa so živeli kakor v sanjah, iz katerih so jih mogli samo še udarci zbudit. Tedaj jim je zažvižgal bič po mršavih hrbtih. Janez Tornten je zaškripal z zobmi. Pust se je skobacal prvi na noge; dvakrat se je zgrudil, slednjič so ga držale. Nato so se dvignili drug za drugim tudi ostali psi. Samo Buk ni poskusil vstati, temveč je ležal nepremično tam, kamor je bil padel. Bič mu je neprenehoma pel po izmučenih kosteh, pa ni niti zacvilil niti se premaknil. Bilo je prvokrat, da je Buk odpovedal, in to je zado-stovalo, da je Ed od jeze kar zbesnel. Začel ga je tolči z bičevnikom, kamor je priletelo; Buk se ni zganil, najsi so udarci padali kakor toča. Pretrpel je bil že toliko, da ni ničesar več čutil; samo slišal je kakor od daleč, da tolče bičevnik po kosteh.

Domače novice

Aich bei Bleiburg—Dob pri Pliberku. Sam, čisto sam — odkar mu je vzela vojna brata — je donel dan za dnem mali zvonček iz lin lesenega stolpa naše domače cerkvice. Tako žalostno je pel — pač, ker je bil sam — da so hudomušneži razglasili, da imamo „bukov zvon z lipovim kembljem.“ Tudi stolp nam je pričel vedno bolj „hirati“ in zopet so nekateri baje zapazili, da smo ga morali privezati k lipi, da se ne bi zrušil. Da se pošteno maščujemo nad tem sramotanjem, smo sklenili postaviti kar čez noč nov stolp z novim zvonom. In zvon smo res kmalu dobili, ker so ga kupili dobri Miklavžev oče na svoje stroške. Pa tudi novi stolp bo kmalu postavljen, če pojde vse po sreči. — Novi zvon so blagoslovili na dan našega žegnjanja č. g. Brandstätter. Ob pokanju topičev smo novi zvon pozdravili v navdušenim petjem, č. g. župnik pa so ga blagoslovili s prošnjo: Žive vabi, mrtve objokuj, hudo vreme odvrčaj. — In sedaj nas lepi glas novega zvona skoroda vsak dan vabi k presveti daritvi. Mi pa še njegovemu vabilu kljub obilemu delu radi odzovemo, posebno še, ker zna naša mladina pod vodstvom organistinje Julke tako lepo zapeti. — Že drugi dan po blagoslovitvi pa je novi zvon objokoval prvič slovo od tega sveta, ko je daleč naokrog znani Pavle Hojzl spravljen z Bogom odhajal v večnost. — Tudi hudo vreme je novi zvon že večkrat odvrčal. Skoro ne ni dneva brez nevihte. Hvala Bogu, dosedaj še nismo imeli posebnih nesreč kakor drugod, kjer so gospodarile povodnji, toča in strela.

Keutschach—Hodiše. Še preden je stopila v veljavo nova postava o sklepanju zakona, smo ustanovili pri nas dve novi družini. Pri podružnici v Šmarjeti sta bila poročena v nedeljo 31. julija Tomaž Triebnik, posestnik v Šmarjeti, in njegova izvoljenka Barbara Šarnagl. V župni cerkvi pa sta isti dan stopila pred poročni oltar delavec Ignac Sapečnik in njegova mlada nevesta Katarina Schreier. Bilo srečno!

Gallizien—Gallizija. Pretekli teden smo spremili k večnemu počitku mlado in skrbno ženo Mrličko. Rajna zapušča moža in dva otroka. Naj počiva v miru!

Izpod Košute. Na vojaškem vežbališču v Košuti se vršijo od 29. do 31. avgusta strelske vaje. Streljali bodo cel dan od 7. ure zjutraj do sedmih zvečer. Vojaki bodo kraje, v katere bo pristop nevaren, zastražili in se je treba njihovim pozivom pokoriti. Poleg tega bodo visele tam rdeče zastave, katere bodo vsakogar opominjale, da je vstop na vežbališče smrtno nevaren in prepovedan.

Urad za kontrolo cen na Koroškem naznanja: S takojšnje veljavo se določa za brusnice naslednja cena: nabrane in sveže brusnice 25 RM za 100 kg; ostale 20 RM za 100 kg. Istočasno opozarja imenovani urad na dejstvo, da je bil radi prekoračenja maksimalnih cen za brusnice kaznovan trgovec iz Dunaja s 1000 RM globe. Obenem se je njegovo

Zdelo se mu je, da niso njegove kosti in da ni njegovo telo, ki leži tu v snegu.

Tedaj pa je zakričal Janez Tornten, kakor da ni človek, ampak divja zver, in planil proti možu, ki je bil po Buku. Trenutek nato se je opotekel Ed in padel ko snop po tleh. Mercedes je klicala glasno na pomoč. Karel je samo mežikal z malimi vodenomodrimi očmi, a se ni maral vmešavati.

Janez Tornten se je sklonil nad Buka; v obraz je bil mrtvaško bled in tresel se je od razburjenja in jeze.

„Še enkrat udari psa, pa te ubijem!“ je spravił nazadnje iz sebe.

„Pes je moj,“ je odgovoril Ed, ko se je pobral s tal, in si brisal kri z obraza. „Pojdi mi s pota, sicer bo tekla kri. Delam z njim, kar hočem.“

Tornten je stal med njim in Bukom in se ni hotel umakniti. Ed je potegnil svoj dolgi lovski nož, a Janezovo novo toporišče mu je priletelo na roko in mu ga izbilo na tla. Pripognil se je, hoteč ga pobrati; ali spet ga je zadelo toporišče, da ga je minilo veselje do nadaljnega boja. Tedaj pobere Tornten nož in preseka v dveh mahih Bukovo jermenje, Ed se ni nič več upiral. Imel je dosti posla s setro, ki mu je ležala brez zavesti v naročju. Razen tega je bil Buk v zadnjih zdihljajih in mu ni mogel več koristiti.

Takoj nato so se odpeljale sani proti reki. Buk je slišal in dvignil glavo. Pik je vodil vprego, za njim sta stopala Ješ in še dva psa, a Pust je bil tik pred sanmi. Šepali in opotekali so se; Mercedes je sedela na naloženih saneh. Ed je hodil poleg psov, a Karel je krevsal nekaj korakov za sanmi.

(Dalje sledi.)

tukajšne podjetje zaprlo. Kupci in trgovci pa se zadnjič opozarjajo, da se je treba ravnati strogo po predpisanih cenah.

Drobiž. Pokrajinski vodja Bürckel se je mudil v spremstvu deželnega glavarja Klausner-ja 8. in 9. avgusta na Koroškem. Pri tej priliki je posetil tudi Otok na Vrbskem jezeru. — Za intendanta celovškega gledališča, ki ga nameravajo otvoriti v jeseni, je bil imenovan Gustav Bartelmus. — Šolarji iz Podjunske doline, ki so se odpeljali 23. junija na počitnice na Sasko v Nemčiji, se vrnejo domov 25. t. m. — Vrba ob jezeru dobi glavno šolo. 14. avgusta so slovesno položili temeljni kamen za novo šolsko zgradbo. — Bivši španski kralj Alfons je prispel v Poreče na letovanje. — Cesta na Veliki Klek je imela letos že 151.000 obiskovalcev. — Številę brezposelnih v Avstriji hitro pada in je padlo samo v mesecu juliju za 151.026. Ponekod že primanjkuje strokovnih delavcev. — Strela je udarila pri Birnbaumer-ju nad Grebinjem in upepelila gospodarsko poslopje. — Vrbsko jezero sta preplavala po dolžini (18 kilometrov) v 8 urah 8 minutah in 20 sekundah Jurij Neuhofer in Valentin Feinig iz Vrbe. — Franc Bergmann iz Šent Ruprehta pri Celovcu, ki je bil zaposlen pri telegrafskih delih na ljubeljski cesti, je pred par tedni nenačoma izginil. Sedaj pa poročajo, da ga je našel 12letni pastir Valentin Male mrtvega v nekem jarku pod Zapotnico. — Igralci Heimatbunda so minuli teden gostovali s Schönherr-jevo dramo „Die Fahne weht“ v Dobrli vasi, Železni Kapli in Tinjah. — V Brežah so pripeljali v bolnico posestnika Jožefa Schwarz iz Želuč. Imenovanega je napadla na pašniku podivjana krava in ga težko ranila. Končno pa ga je vrgla čez visoko smreko, kjer se je nato valil po bregu navzdol in obležal nezavesten.

34 prometnih nesreč v juliju. V celovškem policijskem okraju se je pripetilo v času od 4. do 31. julija 1938 34 prometnih nezgod, pri katerih se je ena oseba smrtno ponesrečila, 23 oseb je bilo ranjenih in 10 predmetov poškodovanih. Zato ponovno opozarjamo na prometna navodila, katerim se moramo pokoriti zlasti, kadar smo v mestu.

Navodila za pešce.

Hodi po potih, ki so določeni za pešce!

Bodi previden na cestah, ki so določene za vozila!

Cesto prekorači po najkrajši poti in le tedaj, če je prosta!

Na križiščih porablaj označene prehode!

Pazi na prometna kazala! Če kaže znak „Frei“, tedaj še le lahko stopiš na cesto!

Ne postajaj na cestnih vogalih in ne na cesti!

Ne pozabi, da vozila pri mokrem vremenu ne morejo takoj obstati!

Ne meči sadnih lupin in drugih predmetov na cesto, temveč v zato določene košare!

Naša prosveta

Otrok v družbi.

V družbi se razvija otroku duh in čustvo. Šele v družbi tovarišev more otrok prav razviti svoje zmožnosti in svojo prirojeno veselost.

Sprva se otrok zadovoljuje z družino v domači hiši in si ne išče drugih tovarišev. V družbi starišev, bratov in sester se počuti najbolj srečnega. Pozneje pa si želi družbe tovarišev, ki so v istih letih ko on. Hoče se odtegniti vednemu nadzorovanju, ki ga imajo nad njim vsi domači in se hoče prosto razživeti, enake med enakimi, v družbi, kjer nima nihče večjih pravic in ga nihče ne nadzira in nihče ne zahteva od njega, da bi moral slepo ubogati.

Dober vzgojitelj otroku ne bo branil družine. Občevanje z drugimi otroci nani zelo dobro vpliva. V tej družini se otrok razživi, razgiblje. Tukaj je svoboden. Kolikokrat je otrok doma čemerem, zdi se nam trmast, nič življenja ni v njem. Ko pa pride v družbo sebi enakih, se mahoma ves spremeni. Vsa mračnost in čemeravost zgine, obraz se mu zjasni in starši začudeno gledajo, ali je ta živahni iznajdljivi otrok res njihov deček, njihova deklica. V skupni družbi si otroci izmenjajo svoje misli, postanejo iznajdljivi, skušajo se, kdo bo znal bolj poživiti igro. Skupaj gredo na nova odkritja v sobi, na vrtu, na polju, v gozdu. Skupaj opazujejo in si izmenjajo sodbe. Domišljija postane živahna in dobiva iz skupnega dela in i-granja vedno nove pobude. V mladih glavicah vstajajo vedno nove misli.

Še posebej pa se razvijajo v družbi otroški čuti. Boječ otrok postane v družbi predrznih tovarišev še sam pogumen. Razvajenec se sramuje svoje mehkužnosti. Trmast kmalu opazi, da s svojo trmo nič ne opravi. Mamin razvajenec kaj kmalu

opazi, da v družbi drugih nič ne pomeni in morda se sedaj prvič zave, da se ves svet vendarle ne suče samo okoli njega in polagoma odloži svojo sebičnost. Prepirljivca bo družba kmalu izločila in moral bo odložiti svojo jezavost, če bo hotel, da ga bo zopet sprejela medse. Ta mladi svet ne pozna milencev, ne pozna višjih in nižjih, tu so vsi enaki in čudovita pravica vlada med njimi. Tako se otroci medsebojno vzgajajo, se odvajajo razvad, se učijo medsebojne strpnosti in spoznanja, da so drug od drugega odvisni. Pri skupnem občevanju in pri skupnih igrah se porajajo v njih prijateljstva, drug čuti z drugim v žalostnih in težkih dneh, radosti in skrbi življenja postanejo skupne. Tako se poraja v njih usmiljenje, sočustvanje, čut za pravico in čast, vzgaja se socialni čut.

Seveda moraš vedeti, v kakšno družbo pošlješ svojega otroka. Med pokvarjenimi tovariši se bo tudi tvoj otrok pokvaril. En sam otrok lahko pokvari vso družbo. Zato dobro preuči otroke, med katere pošlješ svojega otroka. Če ne dobiš zanj dobre, je boljše, da ga obdržiš doma.

Res se otroku pozna vse življenje, če v mladosti ni imel družine. Takemu otroku nekaj manjka, njegov značaj se ne more prav razvijati. V življenju bo moral živeti v družbi, za to je nujno, da se na to življenje že zgodaj pripravi. Toda hujše, kakor če mora živeti brez družbe, je za otroka, če zaide v slabo družbo. Zato je še vedno boljše, nobene družbe, kot pa družbo skvarjenih otrok.

Na kmetih je posebno treba paziti na otroke na paši. Skušnja kaže, da se je tu še marsikak otrok pokvaril za vse življenje. Med pastirje se le prerad vrine tudi tovariš, ki slabo vpliva na vse tovariše. Pazi, da tvoj otrok ne zaide med nje, da morda občevanje z njimi ne pokvari skrbne vzgoje, ki ste mu jo kot dobri starši skušali dajati v dolgih letih pred pastirsko dobo. Hr.

Gallizien—Galicija. V nedeljo dne 31. julija se je vršil redni letni občni zbor našega izobraževalnega društva. Dasi je bilo vreme neugodno in so v Klančah opravljali žegnanje, je bil obisk prav lep, zlasti iz krajev onkraj Bele. Na občnem zboru so nastopili tudi naši dijaki in fantje s svojo „Mlado Koroško“, ki je globoko odjeknila v naših srcih. — Sedaj pa pripravljamo društveni izlet na Obir. Z nami pojdejo tudi naši pevci.

Köstenberg—Gozdanje. Slovensko izobraževalno društvo za Gozdanje in okolico ima svoj letni občni zbor v nedeljo dne 21. julija ob 3. uri popoldne v društvenem prostoru pri Rumašu na Korenju. Na sporedu je poleg običajnih točk tudi govor zvezinega zastopnika.

Gospodarski vestnik

Lucerna in domača detelja.

Katera izmed obeh je več vredna? Katera daje boljše krmo? Tako se večkrat povprašujemo. Ali se lucerna ali domača detelja bolj priporoča?

Obe ti detelji sta izvrstni, vsaka ima svoje posebne lastnosti in prednosti, tako da je najbolje pri obeh ostati.

Kjer nam lucerna dobro uspeva, tam je dati prednost lucerni, kajti njeni pridelki so bogatejši, so najbolj tečni in v toliko cenejši, ker nam vztraja lucerna po veliko let na tistem prostoru. Za molzno goved — in za to se gre predvsem — ni v poletnem času boljše zelene klaje, kakor je zelena lucerna, če jo v pravem času kosimo. Tako hitro rastoče detelje, kakor je lucerna, sploh nimamo, saj nam da pri dobrem oskrbovanju in v ugodnih legah po pet košenj na leto. Lucerna nam za zeleno krmljenje največ zaleže, daje najzgodnejšo košnjo, največ košnje in traja najdalje. Če je njiva dosti velika, lahko izhajamo z njo do poznega poletja. Zelena lucerna ni le mlečna krma, ampak tudi zdrava krma za našo goved.

Domača detelja je tudi izvrstna detelja, ki se odlikuje po svojih bogatih in prav tečnih pridelkih, trpi pa le eno dobro leto in daje le dve močni in eno bolj pičlo košnjo. Izvrstno se prilega v kolobarju, v katerem nam zemljo čisti in zboljšuje. Po naših njivah je ne moremo pogrešati. Njena čista setev navadno ne prihaja v poštev za zeleno klajo, pač pa daje posušena močno krmo za konje. Zrezana s slamo daje prav dobro klajo za govejo živino. Če sejemo domačo deteljo skupaj s travo, je rabna tudi za zeleno klajo in daje še povoljne košnje. Resnica pa je seveda, da nam v tem primeru ne zapušča tako dobre zemlje, kakor če jo sejemo samo zase in le za eno leto. Po raznih naših krajih nam obe detelji prav dobro uspevata in je prav v izboljšnem pridelovanju in gnojenju

teh detelj zazreti glavni pogoj za uspešen napredek naše živinoreje.

V ostalem je pa dati v posameznih krajih naše dežele prednost tisti izmed obeh detelj, ki nam ob danih pogojih tal in podnebja bolje uspeva.

Znamenja mlečne krave. Kadar kupujemo krave, hočemo imeti navadno dobre molznice. Prodajalec seveda hvali svojo živino, toda na njegove besede ne smemo preveč dati. Kupec mora vedeti sam, kaj kupi. Znamenja mlečne krave so sledeča: Glava nežna, gladka in z nežno dlako obrastla; ne sme biti podobna bikovi glavi; spredaj naj bo bolj ozka. Rogova naj bosta gladka in tanka, ušesi veliki, lahko premakljivi, tanki, torej s fino kožo, s fino kratko dlako. Čelo bodi bolj ozko, očesi veliki, gobec širok, mehek, primerno gorak in vlažen. Vrat bodi dolg, zgoraj tanjši, spodaj nekoliko debelejši. Koža na vratu naj bo nekoliko nagrbčena. Hrbet, križ in nastavek repa naj se nahajajo v ravni črti. Če se napravlja za prednjima plečima ob rebrih nekaka jama, je to znamenje obilne mlečnosti. Rebra naj bodo ozka in med seboj oddaljena, posebno zadnja. Pod trebuhom se nahaja mlečna jama. Čim večja je ta, oziroma čim bolj razvite so žile, ki vodijo pod trebuhom proti vimenu, tem bolj bo krava mlečna. Vime bodi veliko, golo ali kvečjemu obdano s fino dlako. Če ga potipljemo, se mora občutiti mehko in ne sme biti v njemu trdih krogel. Čim bolj nežna je koža na vimenu in čim bolj se vidijo skozi kožo žile, tem boljše znamenje. Ako se nahajajo na vimenu več nego štirje seski, kaže to na dobro mlečnost. Če ostane vime po molži napeto, je to mesnato vime in krava navadno ne daje dosti mleka. Križ bodi širok, rep tanek in dolg z mehko žimo. Noge naj imajo nežne kosti in naj bodo bolj kratke.

Pšenica je obrodila letos izredno dobro. Žetev pšenice je končana. Ker je letošnji pridelek pšenice povsod obilen, je verjetno, da bode njena cena nizka in nestalna. Strokovnjaki so izračunali, da znaša letošnji pridelek pšenice na obeh hemisferah 250 milijonov bušlov več, kakor v rekordnem žitnem letu 1928. Zaloga stare pšenice je še vedno velika. Cenijo jo na 725 milj. bušlev, tako da ima sedaj svet 1150 zaloge pšenice. Ker so zaloge tolike, so nekatere države pričeli podpirati izvoz pšenice.

Žitni silosi. Najnovejše vrste silosov imata pristanišči Gdynja (Poljska) in Oran (Alžir). Poljski silos ima prostora za 10.000 ton blaga. Polovica stavbe je urejena za celice, polovica pa za nasuto blago. Za prekladanje ladij so vzdani trije vodi z zmogljivostjo 100 ton na uro. Vse naprave se premikajo z električnim vodstvom na daljavo. Francoski silos ima prostornine za 30 tisoč ton žita in preloži na uro iz vagonov po čevih 800 ton, iz ladij pa 100 ton zrnja. Vse strojne naprave so nameščene v stolpu, kjer je tudi osrednji transformator, ki žene naprave za gibanje celic, za zračenje, čiščenje in prevažanja plina. Za oba silosa je izdelala vse strojne naprave neka švicarska firma.

Znižanje železniških tarif za prevoz na Balkan. Nemške državne železnice so uvedle s prvim julijem znatna znižanja v svojih izvoznih tarifih za produkte, ki gredo na Madžarsko, v Romunijo, Jugoslavijo in Bolgarijo, in so veljavnost teh tarif razširile tudi na bivše avstrijske železnice. Te nove izvozne tarife veljajo začasno do 30. sept. 1938.

Celovski trg preteklega tedna. Žito: pšenica 28 do 30, rž 22—24, ječmen 20—24, oves 19—21, ajda 17—19, koruza 13—15, grah 54—67, leča 54—67, fižol zelen 27—33, fižol suh 27—40, krompir 10 do 13 Rpf za kilogram. Krma: sladko seno 7—8, kislo seno 4—5, slama 5—6 RM za 100 kg. Živina: voli 53—67, plemenske krave 57—74, klavne krave 30 do 43, pitani prašiči 113—127, plemenski prašiči 133—153 Rpf za kg žive teže. Ostalo: zelje 0.20, goveja mast 2.33—2.60, surovo maslo 2.12—2.60, prekajena slanina 2.14—3.40, surova slanina 1.80 do 1.87, svinjska mast 1.80—2.—, smetana 1.60 do 2.66, mleko 0.30, skuta 0.60—0.67, jajce 0.07 do 0.10 RM. Trda drva meter 2.66—3.33, mehka 2.— do 2.66 RM.

Zanimivosti

Orient — pradomovina naše abecede. Poizkusi, da bi dokazali, da je Evropa imela svoj črkopis pred raznimi vzhodnimi narodi, se niso posrečili. Ta največja iznajdba, ki se ne more primerjati z nobeno drugo, pripada staremu Orientu, Egiptu in Mezopotamcem. Tu so najprej uporabljali podobopisje: Podoba očesa je označevala oko, pa

tudi gledati. Besede kakor dobro, veliko, katere ne moremo označiti s sliko, so označevali s podobno, ki je imela v sebi iste soglasnike, iz katerih se je moglo s pomočjo samega teksta ugotoviti, kaj hoče vsebinsko izraziti v stavku. Do popolne abecede pa Egipčani niso prišli. Poznali so namreč samo soglasnike, in sicer 24, medtem ko samoglasnikov niso poznali. Ta egipčanska pisava se je v neznani dobi razširila v Palestino in Sirijo. V Evropi je Grčija prva, ki je imela svojo abecedo. Nekaj teh najstarejših grških črkopisov pa še do danes niso mogli kljub skrbnemu proučevanju prebrati in razrešiti. Gotovo je, da so grški črkopisi orientalskega izvora. Grški črkopis je prišel tudi k Rimljanom in nekoliko spremenjen k ostalim evropskim narodom.

Največji spomenik na svetu. Tak spomenik ima seveda Amerika. Je to granitna gora „Stone Mountain“ v državi Georgija. Stene te gore se dvigajo 100 m navpično v zrak in v to goro so vklesali spomenik generalu Leeju. Spomenik je širok 400 m in visok 60 m. Najlažje si bomo predložili ogromnost spomenika, če ga primerjamo z znanimi stavbami starega in novega veka. Tako je glava generala Leeja tolika, da bi se v njo popolnoma lahko skrila egipčanska sfiga. Šestnadstropni nebotičnik bi meril točno toliko, kolikor generalov kip od konjskih kopit pa do krajev generalovega klobuka. Od tisoč vojakov, ki so vklesani v skalo, meri vsak najmanj 42 m.

Kako daleč so zvezde. Letalec, ki preleti 28 m v sekundi, bi priletel na luno v petih mesecih, do zvezde Venere pa bi rabil 5800 let, do sonca pa 17.000 let, čeprav preleti svetlobni žarek isto pot v 8 minutah. Razdalja med zemljo in luno znaša 382.000 km, med zemljo in soncem pa 149.000.000 km. Če bi ustrelili s topom in bi letela krogla z enakomerno hitrostjo proti luni, bi jo dosegla v enem tednu, sonce bi dosegla v petih letih, eno najbolj oddaljenih zvezd pa v 3 do 4 milijardah let.

Celo karavano konj je te dni ubila strela v Crkvicah v Črni gori. Dva tamkajšna kmeta in kmetica Andja so vodili z drvni natorvojene konje iz Crkvic proti domu. Konji so bili privezani drug z drugim z železnimi povodci. Med potjo je to karavano zalotila nevihta. Začelo je grmeti in treskati. Strela je udarila tudi oba kmeta. Edino kmetica Andja, ki je vodila konje za navaden, nekovinast povodec, je ostala nepoškodovana. Odhitela je takoj v bližnjo vas poročat, kaj se je zgodilo. Ti so brž prenesli v vas oba nezvestna kmeta, kjer je zdravnik ugotovil, da ju je strela samo omamila, ter odredil njun prevoz v bolnico. Srbski časopisi pišejo, da je bila za ta dva kmeta sreča v tem, da sta imela tedaj, ko je udarila strela, na nogah gumijaste opanke, če ne bi ju strela gotovo ubila.

Zamorska republika Liberija. Na jugovzhodu Afrike je Liberija, republika črncev. Nahaja se pod pokroviteljstvom Amerike, ki pa se zanjo le malo zmeni. Črncci si v tej državi urejujejo življenje po svoji mili volji. Volijo svoje poslance, imajo svoje črne ministre in črne župane in seve tudi črne občinske sekretarje. Preživljajo se s skromnim poljedelstvom in trgovino. Belokožcem prodajajo slonovo kost, bisere, papriko, banane. Imajo tudi zlate in srebrne rudnike, kjer pa so zaposleni samo kot delavci. Njihovi domovi so podobni poveznim velikim peharjem, zgrajeni so iz bambusovih palic in ometani z ilovico. Vasi imajo obliko polkroga, sredi katerega je trg, kjer zaseda občinski parlament. Mnogo dajo na okraske svojih domov in tudi svojih črnih teles, a tozadevni okus se močno razlikuje od okusa drugod. Kjerkoli ulovijo ali kupijo kako pločevinato škatljo ali tabljico — bodisi od konzerv, olja ali karsize — jo obesijo na najlepši prostor. Župani se ponašajo s ponašeni uniformami nekdanjih angleških in drugih vojakov, tu in tam najdeš sekretarje z visokim, luknjičastim cilindrom na glavi kakor grofe in barone. Žene se skrivajo ponajveč v domovih ali trdo garajo pri delu, moški pa ljubijo lov in radi pojejo svoje bojne pesmi. Torej: črna, a tudi po svoje lepa romantika diči zamorsko državo Liberijo.

Zverina v podmorski jedilnici. Pred meseci so skušali potapljači dvigniti japonsko ladjo, ki se je potopila blizu Avstralije. Avstralec Jackson, najdrznejši potapljač, se je spustil v morje, našel ladjo ter se podal v njeno notranjost. Grede je pobiral vse, kar je našel dragocenega. Končno pride v ladjino jedilnico, kjer na svoj velikanski strah najde strašnega morskega psa, ki se je očitno ujel v tej čudni kletki pod morjem. Potapljač zgrabi za nož in navali na zverino, dolgo šest metrov. Vname se boj na življenje in smrt. Premeteni Avstralec je dobro vedel, da strašni ribi z nožem ne bo kos, pa jo je med bojem pritiral do vhoda, jo parkrat ranil z nožem, da se je končno zbala nenavadnega tovariša in srečno pobegnila na prosto.

Zaklad cesarja Maksimilijana. Mehikanski cesar Maksimilijan je že tedne prej slutil prihajajočo nevarnost. Zato je natovoril ladjo „Merida“ s svojimi zakladi. Da nihče ne bi česa slutil, so razdelili zlato v ribje konzerve in v železnem zaboju spustili prav v osrčje ladjinega prostora. „Merida“ se je blizu virginijske obale potopila. Ogmorni zaklad je sprejelo morje in ga skriva do danes. Ameriške in italijanske potapljaške družbe se trudijo doseči zaklad, a jim doslej ni uspelo. Zadnja ekspedicija je odšla na morje v juniju in vozi s seboj 300 vodnih bomb, s pomočjo katerih namerava ladjo razstreliti. Ko in če dvignejo Maksimilijanov zaklad, Vam poročano.

Vrh drevesa sredi afriškega pragozda je obtičalo neko francosko letalo, ki je letelo v smeri proti Madagaskarju. Moralo je pristati vsled neke motnje. Posadka je takoj potom radia klicala na pomoč, nakar so prihitela najbližja vojaška letala, dognala kraj nesreče ter vrgla potrebna živila za nesrečneže sredi pragozda. Z hrano jih oskrbujejo sedaj že par tednov, medtem pa so začeli graditi pot tovornemu avtomobilu, ki vozi s seboj bencin in orodje za eventualno popravilo škode pri stroju. Avtomobil napreduje sigurno, a počasi. Do njegovega prihoda se člani posadke in 4 potniki po svoje kratkočasijo sredi divjega, nepoznanega sveta.

Mala država je Finska, njen narod pa je športni velikan. Finci slovijo kot odlični športniki in so igrali pri vseh olimpijskih igrah od leta 1906 sem veliko vlogo. Posebno spretni so v letu, drsanju in smučanju, a tudi v ostalih športnih panogah posekajo mnog večji narod. Njihova dežela slovi po svoji kulturi, redu in snagi. Vseh prebivalcev je okroglo 4 milijone in se preživljajo večjidel s kmetijstvom. Finska se imenuje v domačem jeziku Suomen Tasavalti in je neodvisna od leta 1917. Po površini je večja od Jugoslavije. Ima nad 70.000 jezer, polovica kopne zemlje pa je pokrita z gozdovi. Leta 1940 se bodo v Finski vršile olimpijske igre in bo doslej malo poznana dežela zaslovela po vsem svetu.

Mladenič z jeklenimi pljuči je Fred Snite, sin ameriškega milijonarja. Pred 2 letoma je potoval po Kitajskem, pa so se nenadno začeli razkrajati njegovi dihalni organi. Takoj so ga prepeljali v Peking na ondotno univerzo, kjer so imeli slučajno pripravljena jeklena pljuča. Mladeniča so zaprli v jeklen valjar, da se je videla samo še glava. Bolnika so dve leti obdajali najslavnejši ameriški zdravniki in posrečil se jim je čudež, da so ga ohranili živega. Danes upajo, da ga bodo ozdravili. Privajajo ga k naravnemu dihanju in že so ga pljuča ubogala 25 minut. V šestih letih se bo naučil povsem normalno dihati in morda bo čez nekaj let spet lahko uporabljal svoje ude. Zaenkrat pa je bolnik — milijonar še vedno eden največjih revežev na svetu.

Pritlikavci zahtevajo svojo državo. V Budimpešti bo v kratkem svojevrsten kongres. V lepem obdonavskem mestu se bodo zbrali pritlikavci ali „cverglji“ celega sveta. Odrastli po predpisih kongresa ne smejo dosegati 88 centimetrov. Očitno gre za pritožbe, ki jih bodo „mali“ predložili vsem evropskim državam. Kljube na vratih so jim previsoke, stoli nedosegljivi, mize in stopnice brez haska, imeti morajo svoje krojače, čevljarje in klobučarje. Zato zahtevajo nič več in nič manj kakor svojo — državo. Že imajo svojega poglavarja, ki vlada nad 56.000 podaniki in je tudi predsednik njihovega kongresa. Mali po postavah, a zviti po glavah računajo predvsem, da bodo že s kongresom samim vzbudili primerno radovednost, s pritožbo pa potrebni sočutje. Njihova državnica pa bo po zasnovi pravi raj na zemlji — seveda majhen kakor bodo majhni njeni državljani.

Profesorska. 50 delavcev zgradi hišo v 50 dneh, 100 delavcev v 25 dneh, 500 delavcev v 5 dneh. Tako veleva „višja“ matematika in je do sem vse v redu. Po isti matematiki postavi 1000 delavcev hišo v enem poldnevu. Profesor vam bo k vašemu računu prikimal, zidar pa vas najbrže z malto nagnal. Zakaj? Tudi matematika ima svoje meje! —

Kokoš ali jajce? Kaj je bilo prvo? Petelin

V šoli. Učitelj: „Franček, kdaj je najboljši čas za trganje jabolk?“ — Franček: „Takrat, kadar ni gospodarja blizu!“

Upravičena ogorčenost. Gost: „Kako da postavite predme piščanca, ki ga je samo kost in koža?“ — Gostilničar: „Ali mari hočete tudi perje?“

Pred sodnijo. Sodnik: „Ali ste kradli sami ali pa imeli tovariše?“ — Tat: „Sam, sam! Dandanes ni nikomur več mogoče zaupati.“

Za S 5 na mesec dobavlja
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo